

Институт за економику пољопривреде - Београд

**Пројекат: УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА САДЊЕ, КОНКУРЕНТНОСТИ
И ЕКОНОМИЧНОСТИ ПРОИЗВОДЊЕ БОРОВНИЦЕ: ПРИМЕНА
ИНОВАТИВНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ФУНКЦИЈИ ОДРЖИВОГ
РУРАЛНОГ РАЗВОЈА СРБИЈЕ**

Партнери на Пројекту:

Top Events Team d.o.o., Београд

**Пољопривредно саветодавна и стручна служба ПССС Београд д.о.о.,
Младеновац**

Пројекат финансира **Министарство пољопривреде, шумарства и
водопривреде Републике Србије**

У Србији постоје јако добри природни услови за производњу боровнице. Као самоникла биљка боровница расте на надморској висини од 600-1.200 метара. Самоникла боровница је позната по својим лековитим својствима, о чему су вршена и многобројна истраживања, па је на основу њих утврђено да боровница, успорава процес старења, утиче на циркулацију, на побољшање вида и друго. Плод боровнице је богат витаминима, минералима, органским киселинама и танином. Поред плода код самоникле боровнице су лековити и листови који се користе као лек против дијабетеса.

Плантажна производња боровница се у Србији до сада обављала на малим површинама, али последњих година је све веће интересовање за производњу ове воћне врсте. С обзиром да су потрошачи препознали значај коришћења боровнице у исхрани, због њених особина, на тржишту је све већа потражња за овом врстом воћа, па се све већи број пољопривредника интересује за производњу боровнице.

Боровница се на подручју Републике Србије, по подацима Анкете о структури пољопривредних газдинстава у 2018. години, гајила на површини од 644 ха, на 839 газдинстава. Последњих година све је веће интересовање за узгој боровнице, што се може уочити и на основу податка да је у 2018. години, у односу на 2017. годину остварено повећање површине под боровницом за преко 80%.

Коренов систем боровнице је плитак и допире до једног метра дубине, али највећи део кореновог система се у земљишту налази на дубини до двадесет центиметара, због чега је ова врста воћа изузетно осетљива на сушу. Да би се успешно гајила боровница потребно је да се у засаду постави систем за наводњавање, а најбољи резултати се постижу када се користи систем за наводњавање типа „кап по кап“.

Најчешћи начин производње боровнице у Србији је у земљишту, односно банковима. Размак садње зависи од бујности сорте, а креће се у границама од 2,5-3 м између редова и 1-1,5 м у реду.

Садња боровнице у саксије се у последње време више практикује. Коришћење саксија омогућава манипулацију садницама и мању потребу за водом током наводњавања. Поред саксија које се користе појавила се и нова доста савременија врста саксија, „жеж“ саксије.

Жеж саксије (Air pruning pots) су потпуно нов и револуционаран производ на нашем тржишту, идеалан за узгој боровнице. Монтажно/демонтажног су типа, једноставне су за транспорт, складиштење, садњу и пресађивање (вишекратна употреба). Решеткасто дно је одигнуто од површине земљишта и обезбеђује максималну дренажност (оцедитост) супстрата, као и заштиту корена од штеточина. Зидови са рупичастим избочинама доводе кисеоник директно до корена биљке чиме се, између осталог, ствара ефекат тако званог ваздушног резивања жила. То у крајњој мери доводи до стварања густе, влакнасте масе кореновог система, што омогућава бржи раст, већу родност и боље здравље (отпорност) биљака. У односу на класичне саксије

или вреће, јеж саксије не захтевају додатно заливање (www.jezsaksija.rs). Ова саксија спречава увијање корена око зида саксије и подстиче биљку на стварање много компактније, влакнастије и здравије структуре корена. Осим побољшања структуре корена, повећана аерација супстрата омогућава развој здравих бактерија и особађање више хранљивих елемената потребних биљкама.

Основни циљ предложеног пројекта представља успостављање техничко-технолошки унапређене линије производње боровнице на изабраном (репрезентативном) пољопривредном газдинству у Републици Србији, на коме би се спровела сва истраживања и накнадне едукације садашњих и будућих произвођача боровнице.

Специфични циљеви Пројекта:

- ❖ Постављање огледног поља на коме ће се одвијати производња боровнице у јеж саксијама на подручју Космаја, на површини од 20 ари. На огледном пољу, поставиће се 1.050 садница боровнице са размаком између садница 70 цм и размаком између редова 3 м. Такође, на огледном пољу ће се поставити и систем противградне заштите, односно противградна мрежа.
- ❖ Истраживачке активности које су планиране током реализације пројекта, треба да прате утицај иновативног начина гајења боровнице у јеж саксијама, на висину и квалитет приноса гајених боровница на огледном пољу, како би се извршила техно и агро-економска анализа, односно испитале могућности, предности, недостаци и оправданост оваквог начина производње боровнице. Предмет проучавања ће бити боровница, као све траженија и интересантнија воћна врста за гајење у нашим условима. Такође, извршиће се упоредна агро-економска анализа предложеног иновативног начина гајења боровнице, са традиционалним

начином гајења ове воћне врсте (у земљи) као и њеним гајењем у обичним саксијама.

- ❖ Упознавање пољопривредних произвођача и других заинтересованих лица са новим, иновативним начином гајења боровнице (у јеж саксијама).

Поред већ наведених циљева дефинисани су и општи циљеви пројекта: Очување и одрживо управљање природним ресурсима и заштита животне средине; Прилагођавање и ублажавање утицаја климатских промена; Техничко-технолошко унапређење сектора пољопривреде; Промоција иновативних технологија у пољопривреди; Генерисање одређеног броја научно-стручних радова.

Резултати Пројекта који ће се ставити на располагање директним корисницима су:

- ❖ Постављена техничко-технолошки унапређена линија производње боровнице на изабраном (репрезентативном) пољопривредном газдинству у Републици Србији;
- ❖ Израђена Брошура са основним информацијама о унапређеном начину гајења боровнице у јеж саксијама, уз примену противградне заштите;
- ❖ Извршена агроекономска истраживања унапређене линије производње боровнице, као и компаративна анализа са традиционалном садњом (у банковима) и садњом боровница у класичним саксијама на пољопривредним газдинствима у Србији;
- ❖ Промоција и трансфер знања пољопривредницима, привредницима и другим заинтересованим лицима у области унапређених технологија узгоја боровнице у Србији;
- ❖ Дистрибуирана студија и брошура, којом се обједињују информације од значаја за унапређење производње боровнице у Србији;
- ❖ Резултати пројектних активности учиниће се доступним заинтересованим пољопривредницима и другим лицима путем дигиталних/електронских медија, као и телевизијских и штампаних медија у Србији.

Још једном би напоменули да је повећана потражња за боровницом на тржишту Републике Србије и висока цена ове врсте воћа условила веће интересовање пољопривредних произвођача за овом линијом производње и могућности побољшања резултата пословања на газдинствима, али и могућностима и ефектима увођења нових технологија у даљи развој ове производње.